

Sprawozdanie merytoryczne
z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej Ośrodka Edukacji
Ekologicznej w Szymbarku w 2020r.,
wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy
nr WFOŚ/D/723/743/2020
w okresie od 01.01.2020r. do 31.12.2020

Wszyscy uczestnicy oferty edukacyjnej Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku byli informowani o dofinansowaniu przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Ośrodek Edukacji Ekologicznej położony jest w jednym z najcenniejszych przyrodniczo obszarze Pojezierza Kaszubskiego, u podnóży Wieżycy (najwyższego wzniesienia na całym niżu środkowoeuropejskim, o wysokości 328,6 m.n.p.m.). Szymbark leży w centralnej, najwyższej części Pojezierza Kaszubskiego, o młodoglacjalnej rzeźbie terenu. Rejon samej miejscowości jest najwyższym wyniesionym obszarem w całym pasie Pojezierza Pomorskiego oraz w całej Polsce niżowej. Takie położenie jest doskonałą bazą do przeprowadzania terenowych warsztatów o zróżnicowanej tematyce przyrodniczej, a także tematyce historycznej, geograficznej i kulturowej.

Rok 2020 zmienił podejście do edukacji ekologicznej, realizowanej w dotychczasowej formie. Część zadań, takich jak organizacja festynów edukacyjnych, akcji przyrodniczych w szerszym zakresie odbiorców okazała się niemożliwa. Potrzeba edukacji ekologicznej, obcowania z przyrodą w czasach pandemii okazała się jeszcze bardziej silna, niż dotychczas. Stąd wynikła chęć poszukiwania innych metod przekazywania treści związanych z podnoszeniem świadomości ekologicznej społeczeństwa, takich jak bezpośredni przekaz treści poprzez transmisję online, organizacja konkursów, udostępnianie materiałów edukacyjnych na portalu społecznościowym oraz stronie internetowej Ośrodka. Część warsztatów jednodniowych, których głównymi odbiorcami była młodzież szkolna powiatu kartuskiego również zrealizowana została w formie transmisji na żywo w połączeniu bezpośrednim z uczestnikami.

W okresie od stycznia 2020 do końca grudnia 2020 z oferty edukacyjnej Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku skorzystały **92 grupy**, o łącznej liczbie **1754 osób**, z różnych kategorii wiekowych. Były to:

1. Kilkudniowe turnusy z warsztatami o tematyce przyrodniczej:
 - pięciodniowe: 135 osób, 8 grup;
 - czterodniowe: 42 osoby, 2 grupy;
 - trzydniowe: 325 osób, 13 grup;
 - dwudniowe: 73 osoby, 5 grup.
2. Warsztaty jednodniowe: 956 osób, 43 grupy.
3. Warsztaty rodzinne: 23 osoby, 5 grup.
4. Wystawy przyrodnicze, współorg. Międzynarodowej Nocy Nietoperzy: 130 osób, 10 grup.

5. Konkursy: 70 osób, 6 grup.

1. Podstawą działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej są kilkudniowe pobyty, organizowane w ramach tzw. zielonej szkoły. W tym roku, ze względu na stan epidemiologiczny okresowo została wstrzymana możliwość przyjmowania na warsztaty kilkudniowe. Udało się zrealizować kilkudniowe pobyty edukacyjne dla 575 osób z 28 klas.

Oprócz pobytów standardowych, w możliwym do realizacji warsztatów czasie, zrealizowano:

- **Ferie 2020' w OEE w Szymbarku (105 uczestników, 5 grup)**

Zajęcia terenowe, gry i podchody, badania laboratoryjne, ale przede wszystkim bezpośredni kontakt z przyrodą oraz poznawanie jej tajników wypełniały czas uczestnikom zimowego wypoczynku w Szymbarku. Z oferty kilkudniowej skorzystały dwie grupy z województwa pomorskiego (41 osób) Dodatkowo zorganizowano plenerowe spotkania na temat historii, kultury i walorów przyrodniczych regionu dla grup odwiedzających rezerwat „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim” (64 osoby).

Uczestnicy biorący udział w turnusach kilkudniowych mieli okazję spędzić czas w sposób aktywny- na łonie natury, uczestnicząc w wielu ciekawych spotkaniach z pasjonatami przyrody organizowanymi przede wszystkim w formie terenowej, ale również wykładowej, laboratoryjnej i twórczej. Był też wieczorny czas na integrację, m.in. przy wspólnym ognisku. Mimo zimowych kaprysów przyrody – 2 grupy postanowiły zdobyć wierzchołek najwyższego wzniesienia - Wieżycę. Zazwyczaj w tym czasie korzystały z zimowego szaleństwa na pobliskich stokach, tym razem alternatywą była wędrówka czarnym szlakiem turystycznym PTTK. Okazało się, że oprócz walorów rekreacyjnych, niezwykłym atutem wzgórza jest utworzony w 1962 roku rezerwat krajobrazowy „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim”, obejmujący stoki i wierzchołek Wieżycy.

- **Wakacje w OEE Szymbark „Izolacja w przyrodzie”**

Pod koniec czerwca wznowiono kilkudniowe turnusy edukacyjne. Program letnich pobytów w OEE każdorazowo dostosowywany jest do wieku uczestników, zainteresowań, ale również do wakacyjnego klimatu. Stąd też na warsztatach nie brakowało zabaw, gier, części artystycznej, rozwoju pasji przyrodniczych, czasu eksperymentów i samodzielnych odkryć. A wieczorami -czas na integrację, wspólne podsumowania dnia, czy też przyspiewki regionalne przy ognisku. Okazuje się, że czas spędzony na łonie natury jest najlepszą formą odpoczynku. Przy okazji przypominaliśmy o wypoczynku w zgodzie z naturą i bez szkody dla niej. Z pobytów kolonijnych pn. „W wakacje przyrodę poznaję” skorzystało 5 grup z województwa pomorskiego.

- **Warsztaty rodzinne „Bioróżnorodność ziół. Zastosowanie w kuchni i kosmetyce”.** Wyjątkowe warsztaty rodzinne odbyły się we współpracy z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym oraz ze stowarzyszeniem „Pod Wspólnym Niebem”. Duże zainteresowanie towarzyszyło poznawaniu bioróżnorodności roślin zielnych w naszej okolicy, poznaniu ich właściwości, różnorodnego zastosowania w gospodarstwie domowym. Na wstępie każdy z przybyłych mógł zapoznać się z zaprezentowaną przez prowadzącą bibliografią oraz

wskazówkami jak rozpoznawać zioła i korzystać z przewodników. Najważniejszą częścią spotkania były jednak warsztaty terenowe, podczas których poznano różnorodność ziół Szymbarka. Dzięki obecności pracowników Stowarzyszenia Pod Wspólnym Niebem była też niepowtarzalna okazja nie tylko do podziwiania gwieździstej, bezchmurnej nocy, ale również fascynujących opowieści o planetach, gwiazdach i perseidach! Nauczyliśmy się rozpoznawać planety, gwiazdy i ich konstelacje oraz dowiedzieliśmy się jak unikatową planetą jest ziemia.

Warsztaty z edukacji ekologicznej organizowane przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Szymbarku od stycznia do końca grudnia 2020 roku:

Zajęcia realizowane przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej prowadzone są przez pasjonatów, ale jednocześnie specjalistów z różnych dziedzin przyrodniczych. Pozwalają na doświadczalną, terenową formę warsztatów. Każdorazowo grupa uczestników ma możliwość dostosowania tematyki zajęć do aktualnie podejmowanych zagadnień na lekcji przyrody czy biologii z listy poniżej:

LP	Temat	Opis warsztatów i poruszanych zagadnień
1.	Kaszubski Park Krajobrazowy	Walory przyrodnicze, flora i fauna, park krajobrazowy jako forma ochrony przyrody.
2.	Lekcja przyrody w rezerwacie „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim”	Warsztaty połączone z wejściem na wieżę widokową, omówienie rzeźby polodowcowej Pojezierza Kaszubskiego, przedstawienie historii Wieży widokowej i ciekawostek z nią związanych. Rezerwat krajobrazowy „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim”, obejmujący stoki i wierzchołek Wieżycy.
3.	Tajemnice porostów	Z jakich komponentów składają się porosty, czym jest symbioza, porosty jako bioindykatory, skala porostowa, ciekawostki nt. porostów.
4.	Przedwiośnie na Kaszubach	Warsztaty o budzącej się do życia przyrodzie, poszukiwanie pierwszych oznak wiosny w faunie i florze.
5.	Zimowe kłopoty roślin i zwierząt	Jakie strategie na przetrwanie zimy obierają rośliny i zwierzęta, co może zrobić człowiek, aby pomóc zwierzętom przetrwać zimę? Czy i kiedy pomagać?
6.	Lasy Pojezierza Kaszubskiego i okolic	Skład gatunkowy, historia geologiczna wybranych lasów pojezierza. Piętrowa budowa lasów, zwierzęta i rośliny jakie możemy w nich spotkać. Nauka rozpoznawania podstawowych gatunków drzew i krzewów. Odróżnianie wybranych typów drzewostanów od siebie.
7.	Dowody na znaczenie wody	Biologiczne i chemiczne badanie czystości wody, właściwości wody, zagrożenia antropogeniczne wód, oznaczanie makrobezkręgowców występujących w jeziorach w pobliżu OEE, zwrócenie uwagi na temat oszczędzania wody.

8.	Jeziora KPK	Jeziora kółka raduńskiego, polodowcowy krajobraz Kaszub, typy jezior, problem eutrofizacji.
9.	Podchody przyrodnicze	Wykorzystanie kompasów, praca z mapą, rozwiązywanie zadań przyrodniczych.
10.	Grzyby jadalne, niejadalne, trujące i chronione	Podstawowe zasady grzybobrania, rozpoznawanie gatunków, propagowanie idei bezpiecznego grzybobrania, nauka praktycznego korzystania z klucza do oznaczania grzybów, ciekawostki nt. grzybów.
11.	Jaki to liść?	Nauka rozpoznawania drzew, praktyczna nauka korzystania z klucza do oznaczania drzew
12.	Domowy recykling	Uczestnicy zostają zapoznani z pojęciem segregacji odpadów, poznają korzyści płynące z recyklingu, dowiadują się ile wynosi czas rozkładu poszczególnych odpadów. W części praktycznej warsztatów uczestnicy wytwarzają różnego rodzaju użyteczne przedmioty wykorzystując do tego celu materiały pochodzące z recyklingu.
13.	Nietoperze KPK	Uczestnicy poznają nietoperze, jedną z mniej znanych grup zwierząt. Poznają budowę, biologię i ekologię i mity nt. nietoperzy. Podczas zajęć przedstawiane są zagrożenia dla nietoperzy ze strony człowieka, omawiane jest znaczenie nietoperzy dla przyrody i człowieka.
14.	Różnorodność biologiczna okolic Szymbarka	Uczestnicy zapoznają się z genezą i obecnym stanem środowiska przyrodniczego na terenie KPK. Podczas zajęć uczestnicy analizują stan poszczególnych elementów środowiska na przykładzie wybranych ekosystemów oraz poznają siedliska przyrodnicze w najbliższej okolicy i znaczenie różnorodności biologicznej w ich zachowaniu.
15.	Ptaki KPK	Uczestnicy warsztatów poznają tajniki przygotowań do wyprawy ornitologicznej. Dowiadują się w jaki sposób powinno się prowadzić obserwacje ptaków. Uczestnicy uczą się rozpoznawać ptaki, poznawać ich siedliska oraz sposoby ich obserwacji bez nadmiernej ingerencji dla nich.
16.	Ślady i tropy zwierząt	Uczestnicy dowiadują się w jaki sposób powinny być przeprowadzane obserwacje terenowe oraz jak powinno się sporządzać notatki terenowe. W części praktycznej poszukują śladów i tropów zwierząt, po czym przy użyciu przewodników oznaczają gatunki, które je pozostawiły.
17.	Kaszuby w lodowym uścisku	Uczestnicy poznają typową młodoglacjalną rzeźbę terenu i jej genezę. Dowiadują się, że nieopodal Szymbarka znajduje się najwyższy wyniesiony obszar w całym pasie Pojezierza Pomorskiego oraz w całej Polsce niżowej, a najwyższe są tzw. Wzgórza

		Szymbarskie, gdzie "szczyt" Wieżyca (najwyższy na całym niżu środkowoeuropejskim) dochodzi do wysokości 328,6 m.n.p.m.
18.	Lasy Pojezierza Kaszubskiego	Uczestnicy poznają piętrową budowę lasu. Dowiadują się jakie funkcje pełni las. Podczas zajęć omawiana jest piętrowa budowa lasu. Uczestnicy poznają gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla każdego z piętra.
19.	Dzikię jadalne-dzikię niejadalne	Uczestnicy udają się w teren w poszukiwaniu dzikich roślin. Poznają rośliny m.in. przez zapach i dzielą się swoimi odczuciami. Uczestnicy mogą stworzyć malutki zielnik z przykładami jadalnych roślin.
20.	Ludzie w owadzim świecie	Uczestnicy poznają rzędy owadów występujące w Polsce i na świecie, szczególny nacisk kładziony jest na gatunki chronione, rzadkie oraz pożyteczne. Słuchacze poznają rolę owadów w środowisku, ich wpływ na ekosystemy oraz zależności międzygatunkowe zwierząt. Poruszane są również zagadnienia dotyczące ewolucji zwierząt, w szczególności stawonogów.
21.	Wiosna w lesie i na łące	Uczestnicy starają się dostrzec i opisać pierwsze oznaki budzącego się życia w przyrodzie, wymieniają czynniki, które powodują wiosenne ożywienie w świecie roślin i zwierząt. Prowadzący wskazuje na przyczyny cyklicznego odradzania się i zamykania życia w przyrodzie. Uczestnicy poznają gatunki roślin wczesnowiosennych i wymieniają przejawy wiosennej aktywności zwierząt.
22.	Ogródek meteorologiczny	Uczestnicy zapoznają się ze sprzętem używanym w ogródku meteorologicznym: termometrami, heliografem, deszczomierzem, higrografem, wiatromierzem, barometrem, kłatką meteorologiczną. Podczas warsztatów prowadzący opisuje polodowcowy krajobraz Kaszub oraz opisuje jeziora wchodzące w skład kółka raduńskiego.
23.	Co się kryje w kropli wody?	Uczestnicy poznają definicje hydrobiologii i hydrosfery, historię badań wody w Polsce i na świecie, dowiadują się czym jest dipol, jak wygląda obieg wody w przyrodzie. Uczestnicy poznają również właściwości fizykochemiczne wody, zapoznawani są z rodzajami wód na kuli ziemskiej. Podczas warsztatów przeprowadzane są połowy organizmów żywych w Jeziorze Ostrzyckim i okolicznych stawach (oznaczanie klasy czystości wody metodą Baura). Wykonywana jest również chemiczna analiza czystości wody (próbki do badań pobierane są z okolicznych jezior i stawów).
24.	Płazy i gady KPK	Uczestnicy poznają lokalnie występujące gatunki płazów i gadów, uczą się poprawnie je rozróżniać. Omawiane są wybrane aspekty z biologii, etologii i morfologii płazów i gadów. Przedstawione zostają również metody oraz problemy związane z ochroną tej grupy kręgowców. Uczestnicy biorą udział w konkursach z rozpoznawania krajowych gatunków płazów z fotografii oraz rozpoznawania odgłosów płazów z okresu godowego.
25.	Kartografia, czyli jak czytać mapy i nie zgubić się w lesie	Uczestnicy zajęć zaznajamiają się z elementami mapy, poznają poszczególne sygnatury używane w kartografii. Uczestnicy uczą się samodzielnie określać kierunki świata za pomocą mapy oraz innych przedmiotów, zjawisk przyrodniczych itp., analizują treść mapy pod kątem jej przydatności w trakcie wędrowki na orientację.

26.	Wilcza wataha społeczność doskonała	Celem tych zajęć jest przybliżenie codziennego życia watahy, nauka rozpoznawania śladów oraz spotkanego zwierzęcia. Oczywiście jednym z poruszanych tematów będzie również sposób w jaki należy się zachować, w razie spotkania z wilkiem „oko w oko”. Ciekawostkę może stanowić fakt, że podczas warsztatów będzie poruszany temat dziejów tego gatunku. Zajęcia prowadzone są m.in. w formie dyskusji i pogadarek z uczestnikami. W trakcie części terenowej nacisk kładziony jest na poszukiwanie śladów świadczących o obecności samego wilka lub jego pokarmu.
27.	Dzике ziola w kuchni i kosmetyce	Uczestnicy dowiadują się, że rośliny, które rosną w naszym najbliższym otoczeniu: w przydomowych ogródkach, przy ogrodzeniach, w otoczeniu szkoły, a które my często określamy jako chwasty, są w rzeczywistości wartościowymi ziołami, które możemy w różny sposób wykorzystać, z pożytkiem dla nas samych. Podczas warsztatów odbywał się krótki spacer w pobliżu szkoły, podczas którego uczestnicy mogli zobaczyć dziko rosnące rośliny, które stosowane są zarówno w medycynie ludowej jak i w kulinariach.
28.	Pszczoły jako owady społeczne	Uczestnicy dowiadują się o konieczności ochrony owadów zapylających oraz poznają pracę, którą wykonują dla nas każdego dnia. Prowadzący uświadamia uczniom, że to właśnie one zapewniają odpowiednie zapylenie warzyw, drzew, owoców i roślin ozdobnych. Są więc szczególnie ważne dla odpowiedniego funkcjonowania m.in. ogrodów, ogródków działkowych, ale także parków i innych zielonych przestrzeni miasta. Podczas warsztatów szczególnie podkreślana jest rola dzikich zapylaczy, jako że pszczoły miodne, które zazwyczaj kojarzą nam się z zapyleniem, są tylko małą częścią bardzo bogatej pszczelej rodziny.
29.	Środowisko jako funkcjonalna całość	Uczestnicy dowiadują się o zależnościach, które spotykamy w przyrodzie. Prowadzący przekonuje uczestników, że brak jednego elementu w skomplikowanej przyrodniczej układance może mieć katastrofalne skutki dla pozostałych. Uczestnicy dowiadują się czym jest bioróżnorodność i jak ją chronić.
30.	Dlaczego giną pszczoły? Czy to tylko zmartwienie pszczelarza?	Uczestnicy dowiadują się podczas warsztatów, że ponad 3/4 gatunków roślin uprawnych w Europie rośnie i wydaje plon dzięki pszczołom i innym owadom zapylającym, które niestety są w niebezpieczeństwie. Prowadzący zajęcia podkreśla, że ich liczba drastycznie maleje przez nadmierną chemizację rolnictwa oraz zanikanie naturalnych siedlisk. Uczestnicy zastanawiają się w jaki sposób można pomóc owadom zapylającym.
31	„Ziemia-perelka układu Słonecznego. Obserwacje astronomiczne”	Ziemia w układzie słonecznym jedyną planetą życia. Obserwacje astronomiczne za pomocą teleskopów, w razie niepogody w stellularium. Fascynujące cechy planet, gwiazdozbiory i ich konstelacje. Unikalność planety ziemi, podkreślenie potrzeby ochrony jej zasobów i właściwości.

32	„Chrońmy planetę życia	Dlaczego Ziemia jest jedyną odkrytą planetą życia, jakie ma cechy. Dlaczego powinniśmy dbać o nią i chronić jej zasoby. Obserwacje astronomiczne.
33	„Bardzo w to wierzę- wspomagam jeże”	Warsztaty realizowane w okresie jesiennym, mające na celu zwrócenie uwagi na potrzebę ochrony jeży i zachowania warunków w przestrzeni przydomowej do możliwości zimowania zwierząt. Informacje i ciekawostki dotyczące jeży, jak się zachować przy spotkaniu z jeżem? Jak nie szkodzić jeżom?

Lista instruktorów prowadzących warsztaty w roku 2020:

LP	Prowadzący	Tematyka	Ilość	
1	mgr Małgorzata Piotrowicz	Entomolog	"Ludzie w owadzim świecie"	5
2	mgr Artur Sikorski	Kartograf	"Kartografia, czyli jak czytać mapy i nie zgubić się w lesie?" „Podchody przyrodnicze”	14
3	dr Małgorzata Łukaszewicz - Gniotyńska	Hydrobiolog	"Co się kryje w kropli wody?" „Badania biochemiczne wody”	9
4	mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	"Ślady i tropy zwierząt" i „Ptaki KPK”	20
5	mgr Anna Peichert	Geograf, nauczyciel, członek klubu ekologicznego	"Różnorodność biologiczna okolic Szymbarka" „Domowy recykling”, „Nietoperze KPK”, „Zimowe dokarmianie zwierząt”	3
6	Mgr Edyta Słomczyńska	Nauczyciel chemii, edukatorka z zakresu przyrody, członek Stowarzyszenia Ochrony Sów	„Bioróżnorodność ziół. Zastosowanie w kuchni i kosmetyce”	3
7	Mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	„Lasy Pojezierza Kaszubskiego” „Kaszuby w lodowym uścisku”, „ Dzikie jadalne, dzikie niejadalne”, „Opowieści kamienia polnego”	18

8	Mgr Maria Karczewska	Nauczyciel biologii i przyrody, fotograf przyrodniczy	„Pszczoły jako owady społeczne”, „Środowisko jako funkcjonalna całość”	5
9	mgr Aleksandra Jarzyńska	Przyrodnik, leśnik	„Dzikię zioła w kuchni i kosmetyce” ; „Dlaczego giną pszczoły? Czy to tylko zmartwienie pszczelarza?” ; „Wilcza wataha-społeczność doskonała”	8
10	mgr Edmund Ulenberg	Pracownik stacji limnologicznej w Borucinie	"Ogródek meteorologiczny"	3
11	mgr Marta Skrzypkowska	Członek Stowarzyszenia Pod Wspólnym Niebem, edukator przyrodnik	„Ziemia -perełka Układu Słonecznego. Obserwacje astronomiczne”, „Chrońmy planetę życia”	3
SUMA				91

Pozostałe zajęcia przeprowadzali pracownicy Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku Lucyna Mollin i Marcin Sidoruk.

Przykładowy plan pobytu w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w systemie pięciodniowym:

PONIEDZIAŁEK

PRZYJAZD do OEE

Prezentacja regulaminu

14³⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Różnorodność biologiczna okolic Szymbarka” prowadzący Anna Peichert

WTOREK

9³⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Podchody przyrodnicze” prowadzący Marcin Sidoruk

14³⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Ptaki KPK” prowadzący Adam Michałak

ŚRODA

9³⁰ – Warsztaty w rezerwacie „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim” prowadzący Marcin Sidoruk

14³⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Ludzie w owadzim świecie” prowadzący Małgorzata Piotrowicz

19⁰⁰ – Warsztaty plastyczne

CZWARTEK

10⁰⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Ślady i tropy zwierząt” prowadzący Lucyna Mollin

14³⁰ – Warsztaty z edukacji ekologicznej „Co się kryje w kropli wody” prowadzący Małgorzata Łukaszewicz- Gniotyńska

PIĄTEK

2. Warsztaty jednodniowe

• Zimowe warsztaty jednodniowe w szkołach powiatu kartuskiego

Jak się okazało zimowy temat tegorocznych warsztatów: „Na zwierząt zimowe problemy zaradzić chcemy?” nie szedł w parze z tym co się działo w przyrodzie. Jednak brak chłodu za oknem nie oznaczał braku czujności i chęci obserwacji przyrody w czasie kalendarzowej zimy. Zmieniliśmy nieco założenia i treści planowanej akcji. Na przeprowadzonych warsztatach wskazywaliśmy jak pomagać, ale też jak nie przeszkadzać zwierzętom w tym okresie. Odpowiadaliśmy na pytanie czy dokarmianie wybranych grup zwierząt w czasie łagodnej zimy jest pomocne czy wręcz przeciwnie? Ogółem w akcji wzięło udział 5 szkół (29 klas) co dało około 680 odbiorców (z czego 80 uczestników w okresie styczeń-luty 2020).

3. Akcje ekologiczne i konkursy

- Akcja edukacyjna w szkołach powiatu kartuskiego „Bardzo w to wierzę wspomagam jeże” Czy powinniśmy pomagać jeżom w okresie jesiennym? Jak to robić? Na te pytania poznali odpowiedź uczestnicy terenowych warsztatów edukacyjnych przeprowadzonych na przełomie września i października. Warsztaty terenowe prowadzone przez Tomasza Narczyńskiego i Lucynę Mollin ściągnęły grono młodych słuchaczy, już od początku bardzo pozytywnie nastawionych do kolczastych ssaków. W niektórych miejscach przygotowaliśmy wspólnie schronienia z liści i gałęzi oraz zaaranżowaliśmy domki dla jeża w przestrzeni przyszkolnej. Podsumowaniem projektu był konkurs (otrzymaliśmy prace z 5 szkół), sprawdzający wiedzę o możliwościach pomocy dla jeży, ale także inspirujący do własnych pomysłów i rozwoju wrażliwości uczestników na aranżowanie własnych przestrzeni z myślą o zachowaniu chociaż fragmentu dla dzikości i natury. Z akcji, której kontynuację już zapowiedzieliśmy skorzystało 135 odbiorców z 8 szkół.
- Konkurs fotograficzny „Moje spotkania z dziką przyrodą Kaszubskiego Parku Krajobrazowego”. Zainteresowanie konkursem było niewielkie, gdyż jego termin zbiegł się z początkiem wybuchu epidemii w Polsce- łącznie spłynęło 8 prac konkursowych, z których komisja konkursowa wyłoniła zwycięskie.
- Konkurs fotograficzny „W wakacje przyrodę poznaję” (20 uczestników)
- Konkurs „Bardzo w to wierzę wspomagam jeże”- do konkursu na najciekawszy plakat zaprosiliśmy dzieci i młodzież szkolną z terenu województwa pomorskiego(klasy III-VIII SP) . Konkurs przeprowadzono w formie dostosowanej do ówczesnej sytuacji epidemiologicznej, dlatego istniała możliwość przesłania prac konkursowych online. Ta forma znacznie ułatwiła uczestnikom przekazywanie prac. Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, przystąpiło do niego 42 uczestników.

4. Dodatkowo OEE włączył się w organizację następujących przedsięwzięć:

- Organizacja stoiska na Bioblitz dnia 20.06.2020 w Trątkownicy (około 80 uczestników odwiedziło nasze stoisko). Oprócz fantastycznej atmosfery spotkania- zaproszeni specjaliści przekazali ogrom wiedzy przyrodniczej na warsztatach terenowych. Kaszubski

Park Krajobrazowy wraz z Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej przedstawił na stoisku różnorodność przyrody województwa pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem gminy Somonino, w której odbywało się wydarzenie. Na naszym stoisku, oprócz ogólnego ujęcia tematu – szczegółowo skupiliśmy się na zapylaczach i sposobach ich zwabienia w ogrodach, a także na raku szlachetnym (niegdyś pospolitym w naszych wodach, obecnie zagrożonym wyginięciem). Jednym z ciekawszych momentów była możliwość weryfikacji raka szlachetnego z odłowionym z rzeki Raduni rakiem pręgopatym - konkurentem raka szlachetnego.

- Współpraca z Gminą Kościerzyna w ramach zadania: „Budowa stref edukacyjno-rekreacyjnych na terenach chronionych Gminy Kościerzyna”, polegająca na opracowaniu treści 6 tablic edukacyjnych nt. wartości przyrodniczych Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz ich ochrony w Kłobuczynie.
- Współpraca z Kaszubskim Parkiem Krajobrazowym przy organizacji Międzynarodowej Nocy Nietoperzy (50 uczestników), obchodzonej w ostatnią sobotę i niedzielę sierpnia. Z tej okazji zorganizowano dwa rajdy „Nocny łowca komarów”. Oprócz sporej dawki wiedzy na temat latających ssaków- uczestnicy mieli okazję uczestniczyć w odłowach i oznaczaniu przez chiropterologa napotkanych gatunków w terenie. Podczas obu rajdów udało nam się zaobserwować/usłyszeć/schwycić w sieci 5 gatunków nietoperzy.
- Współpraca przy realizacji krótkiego filmiku edukacyjnego nt. Kaszubskiego Parku Krajobrazowego pn. „Szczyt Wieżyca na Pojezierzu Kaszubskim”. Prezentacja ułatwi prowadzenie zajęć edukacyjnych, ale również będzie pomocą dla turystów, licznie odwiedzających park. O dużym zainteresowaniu tematyką świadczy fakt, iż dotychczas dotarł (z samego profilu facebook OEE) do ok. 1600 odbiorców.

5. Warsztaty z edukacji ekologicznej, przeprowadzone w formie online :

W związku z zapotrzebowaniem i informacjami, jak bardzo brakuje grupom dzieci i młodzieży warsztatów przyrodniczych w żywym kontakcie z przyrodą i z omawianym zjawiskiem zorganizowaliśmy 14 transmisji na żywo dla grup szkolnych na różnych poziomach nauczania. Treści poruszane na warsztatach online nawiązywały do aktualnie realizowanych zagadnień na lekcjach oraz do poruszanych na lekcjach trudnych zagadnień przyrodniczych.

6. Edukacja ekologiczna na stronie OEE i facebook :

W okresie wstrzymania stacjonarnej działalności edukacyjnej w OEE Szymbark zamieszczano na bieżąco materiały przyrodnicze i promocyjne dotyczące Kaszubskiego Parku Krajobrazowego na stronie facebook OEE (zasięg roczny postów około 30 000 odbiorców). Udostępnialiśmy materiały, które dotyczyły bieżącej tematyki i problemów, takich jak: oszczędzanie wody, właściwa segregacja odpadów, ograniczanie plastiku, zakładanie ogrodów przyjaznych naturze i wiele innych aktualnych zagadnień i problemów z zakresu ochrony środowiska i propagowania wartości przyrodniczych Kaszubskiego Parku Krajobrazowego.

Efekt ekologiczny:

Edukacja ekologiczna, realizowana przez OEE w różnorodnych formach ma przede wszystkim wpływ na podniesienie świadomości ekologicznej grup z województwa pomorskiego, w tym mieszkańców Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Niezwykle istotną rolę tejże edukacji jest tworzenie więzi z własnym regionem, chęci ochrony jego cennych wartości. Podczas spotkań z dorosłymi mieszkańcami regionu, m.in. podczas Bioblitz w Trątkownicy zauważyliśmy duże zainteresowanie np. kwestią pomocy zapylaczom. Zachęcaliśmy m.in. do budowy domków dla owadów we własnych ogrodach oraz urozmaicenia ogrodów w rośliny miododajne (poprzez przedstawienie tematu w formie praktycznej oraz w postaci gier i zabaw, a także przekazaniu osobom zainteresowanym przewodników ZPK „Owady zapylające w ogrodzie”). Wielu, z przybyłych osób zwracało też uwagę na temat raka szlachetnego, który niegdyś obecny, przez niektórych odwiedzających jeszcze widziany w naszych wodach, dzisiaj jest gatunkiem zagrożonym wyginięciem. Powstała dyskusja na temat zagrożeń dla gatunku i sposobów przywrócenia go do wód. Dzięki takim spotkaniom widoczne jest zaangażowanie i przywiązanie do przyrody własnego regionu i chęć ochrony tych wartości.

Podstawowym założeniem, a wręcz misją działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej jest przekazywanie, niekiedy skomplikowanych zagadnień przyrodniczych, w sposób doświadczalny, ze wskazaniem wybranych zjawisk bezpośrednio w terenie. Dlatego podstawą działalności są terenowe warsztaty, realizowane w różnej formie. Po takich zajęciach niejednokrotnie obserwowaliśmy ogromne zaciekawienie, a wręcz chęć pogłębiania omawianej tematyki. Uwrażliwianie młodych osób, ich rodzin, czy nauczycieli na naszych zajęciach zmienia postawy, nawyki i przyzwyczajenia w stosunku do problematyki związanej z ochroną środowiska. Wzmaga też poczucie odpowiedzialności za wspólną troskę o zachowanie dóbr przyrodniczych oraz kultarno-historycznych regionu.

W 2020 przeprowadzono edukację przyrodniczą dla **1754 osób z 92 grup** (głównie dla dzieci i młodzieży szkolnej wraz z opiekunami). Niezmiennie najistotniejszą, najbardziej efektywną formą edukacji są warsztaty kilkudniowe. To właśnie podczas kilkudniowych całodziennych pobytów możemy dogłębnie popracować nad istotnymi zarówno w życiu szkolnym, jak i domowym - nawykami, które mogą wpływać na środowisko, klimat, przyrodę. Praktyczna nauka i wnikliwe zagłębienie się na poruszaną na warsztatach tematyką pozwala na zrozumienie wpływu każdego z nas na świat przyrody. Problemy związane m.in. z zaśmiecaniem, segregacją odpadów, oszczędzaniem surowców, zanieczyszczaniem przyrody, czy powietrza nie zniknęły w czasie epidemii, można wręcz powiedzieć że część z nich uległa nasileniu. Stąd część zagadnień ekologicznych realizowaliśmy w formie innych metod, m.in. warsztaty dla grup szkolnych w formie online.

W ramach udoskonalania bazy noclegowej, utrzymania budynku i obejścia oraz doposażenia sprzętu do organizacji zajęć edukacyjnych zrealizowano:

- podczas okresu wstrzymania kilkudniowych turnusów wymalowano oraz odświeżono większość pomieszczeń w budynku OEE (dużą część prac wykonano we własnym zakresie z wykorzystaniem zakupionych materiałów),

- dokonano nowych nasadzeń w ogrodzie OEE (głównie roślin miododajnych), uzupełniono różnorodność rabat kwiatowych,
- wykonano dodatkowy kącik dla owadów i innych zwierząt (m.in. stworzono poidełka i schronienia dla owadów),
- zakupiono nowe pomoce dydaktyczne (m.in. naścienne modele tkanek roślinnych, cykle rozwojowe owadów, model przestrzenny z budową kwiatu),
- zakupiono notebook do biura OEE,
- stworzono kącik do segregacji odpadów, uzupełniając go w materiały edukacyjne,
- zakupiono 25 szt. rowerów, które z pewnością wpłyną zarówno na poszerzenie obszaru do prowadzenia warsztatów na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ale również wpłyną na propagowanie zdrowego stylu życia i kultury fizycznej,
- powstały materiały edukacyjne, udostępniane na stronie www oraz facebook ośrodka nt. ptaków i ich siedlisk oraz nietoperzy pomorza i ich kryjówek. Dodatkowo z ww. projektów powstało 6 tablic edukacyjnych do wykorzystania podczas akcji i festynów plenerowych oraz edukacji stacjonarnej Ośrodka Edukacji Ekologicznej,
- zakupiono 15 sztuk mikroskopów optycznych biologicznych celem wykorzystania podczas warsztatów z edukacji ekologicznej, związanych z obserwacją mikroświata wodnego, tkanek roślinnych i obserwacji preparatów stałych o różnorodnej tematyce mikrobiologicznej,
- zakupiono 7 zestawów edukacyjnych (nt. sowy, grzyby, motyle, ryby, ptaki drapieżne, ważki, krajowe gatunki roślin i zwierząt) celem wykorzystywania podczas edukacji stacjonarnej oraz akcji i wystaw plenerowych OEE,
- zakupiono 2 domki dla jeża celem stworzenia dodatkowego azylu zimowego dla jeży w otoczeniu OEE oraz do wykorzystania podczas warsztatów „Bardzo w to wierzę wspomagam jeże”,
- zakupiono teleskop – niezbędną pomoc dydaktyczną na potrzeby nowego cyklu zajęć w OEE nt. „Chrońmy planetę życia” oraz „Ziemia -perełka Układu Słonecznego. Obserwacje astronomiczne”. Powstały, nowy cykl warsztatów uświadamia unikatowość i niepowtarzalność planety życia, jednocześnie pozwala na zrozumienie potrzeby ochrony ziemi i jej zasobów, szczególnie tych nieodnawialnych.